פסולות לכהונה לא סבר כי היכי דלא לילפן גופא נוכראה [א]ועביד להו מקוה ביומי ניסן מסייע ליה לרב דאמר רב [ה]מטרא במערבא סהדא רבה פרת [ב]סבר שלא[א] ירבו הנוטפין על הזוחלין ופליגא דשמואל דאמר שמואל נהרא מכיפיה מיברך ופליגא דידיה אדידיה דאמר שמואל אין המים מטהרין בזוחלין אלא פרת ביומי תשרי בלבד: [ג]פורפת על האבן כו': והאמרת רישא פורפת אמר אביי [ד]סיפא אתאן למטבע בעי אביי [ה]אשה מהו שתערים ותפרוף על האגוז להוציא לבנה קטן בשבת תיבעי למ"ד[ב] מערימין (א) תיבעי למאן דאמר אין מערימין תיבעי למאן דאמר מערימין בדליקה התם הוא דאי לא שרית ליה אתי לכבויי אבל הכא אי לא שרית ליה לא אתי לאפוקי או דלמא אפילו למאן דאמר אין מערימין בדליקה התם דרך הוצאה בכך אבל הכא אין דרך הוצאה בכך אימא שפיר דמי תיקו:

מתני' [ו]הקיטע יוצא בקב שלו דברי ר' מאיר ורבי

פסולות לכהונה. לכהן גדול דלא הויא בתולה שלימה[ג] דאע"ג דכהן גדול ביומיה לא הוה הואיל ודרך זנות חשיב ליה לאו אורח ארעא: דלא לילפן גופא נוכראה. ויתאוו לשכב עם איש: מטרא במערבא. בארץ ישראל: סהדא רבה פרת. פרת מעיד בדבר שהוא יורד מארץ ישראל לבבל וגדל ממי הגשמים ויודעין בני בבל שירדו גשמים בהרי ארץ ישראל ושמחים על אחיהם ואבוה דשמואל נמי כרב סבירא ליה דאמר פרת גדל ומימיו מתברכין ע"י גשמים: וסבר שמא ירבו נוטפים. היינו גשמים על הזוחלין הנובעין ותנן במסכת מקוואות (פ"ה מ"ה) הזוחלין כמעיין והנוטפין כמקוה ושנינו בת"כ[ז] אך מעין ובור מקוה מים יכול מילא על כתפו ועשה מקוה בתחילה יהא טהור ת"ל מעיין מה מעיין בידי שמים אף מקוה בידי שמים אי מה מעיין מטהר בזוחלין אף מקוה מטהר בזוחלין תלמוד לומר אך מעיין המעיין מטהר בזוחלין ומקוה מטהר באשבורן ומהו אשבורן דקוו וקיימי לאפוקי שאם הטביל בו כלים דרך זחילתו כשהן נמשכין ויורדים למקוה לא עלתה להם טבילה דבור ומקוה כתיב דקוו וקיימי אבל נובעין מטהרין כמו שהן זוחלין ומושכין מגבוה לנמוך כדרך כל הנהרות הלכך ביומי ניסן שהנהרות גדילים ממי הגשמים של ימי החורף ומהפשרת השלגים חייש שמא ירבו הנוטפין על הזוחלין שניתוספו בנהר (ב) מן הגשמים על הזוחלים החיים ובטלו הזוחלין החיים בנוטפים ואין תורת מעיין עליהן לטהר בזוחלין אלא באשבורן ועביד להו מקוואות דקוו וקיימי ואני קבלתי מרבינו הלוי משום דספק זיבות[ג] נינהו וזבה טעונה מים חיים ואי אפשר להעמיד שמועתו משום דאמרינן[ה] אומר בזב מבזבה שהזב טעון מים חיים וזבה אינה טעונה מים חיים וחזרתי ודקתי לפרשה וכן נראה בעיני כמו שפירשתי ורובא דעלמא מפרשים נוטפין כשאובין ולאו מילתא היא דתנן[ו] הנוטפין כמקוה: דהוו להו שאובין ל"ג: מכיפיה מיברך. משפתו וממקורו ומסלעו סלע מתרגמינן כיפה[ד]. מכיפיה מיברך ולא ממי הגשמים: ופליגא דידיה אדידיה. דשמואל אשמואל: אין המים מטהרין בזוחלין. אין מטהרין אדם וכלים הטובלין בהן דרך זחילה וצריך להמשיכן למקוה ולטבול במקוה: אלא פרת ביומי תשרי. שחדלו הגשמים ורבו הזוחלין עליהם ויש תורת מעיין על נהרות המושכין אלמא סבירא ליה שגדלין ממי הגשמים. ואני שמעתי בבכורות[ה] מטהרין בזוחלין שהנוטפין שבתוכן מטהרין ברידוי הזוחלין ויתבטלו הנוטפין בהן להיות זב וזבה טובלין בהן בשביל הזוחלין: והא אמרת רישא פורפת. והיא ודאי לכתחלה קאמר בשבת דאי מבעוד יום ולאשמועינן דיוצאה בו בשבת הא תנא רישא מדיות פרופות: סיפא. דקתני לא תפרוף: אתאן למטבע. דלאו בר טלטול הוא אבל אבן שהקנה לכך ראוי לטלטול: להוציא לבנה הקטן. לאוכלו: תיבעי למאן דאמר. פלוגתא בכל כתבי הקדש (לקמן דף קכ.) לובש כל מה שיכול ללבוש דברי רבי מאיר ואפילו עשרה חלוקים זה על זה רבי יוסי אומר שמונה עשר כלים כדרך שהוא לובש בחול: דרך הוצאה בכך. כגון מוכרי כסות מוליכין אותו דרך מלבוש: מתני' הקיטע. שנקטעה רגלו[ז]: יוצא בקב שלו. דמנעל דידיה הוא: ורבי

פסולות לכהונה. פי' לכהונה גדולה דלאו בתולה שלימה היא ואע"ג דכהן גדול בימי שמואל[ו] לא הוה היה מחמיר וי"מ משום זונה ופסולות אף לכהן הדיוט וכן משמע בפ' הערל (יבמות עו.) דקאמר התם לית הלכתא [לא כברא ולא[ז]] כאבא (עד דקאמר[ח]) [וקאמר] ואפילו לרבי אלעזר דאמר פנוי הבא על הפנויה שלא לשם אישות עשאה זונה כו' משמע דטעמא משום זונה: סהדא רבה פרת. פי' הקונטרס פרת מעיד (ג) שהוא יורד מא"י לבבל וגדל ממי גשמים ולא נהירא שהרי בבל במזרח א"י קאי וכל הנהרות יורדים ממזרח למערב לכך פר"ת שהיו מכירים שירדו הגשמים לא"י ע"י שחוזר פרת לאחוריו על ידי גדילתו בא"י מתוך הגשמים[ח]: שמא ירבו הנוטפים. פירוש מי גשמים על מי נהרות שהיו[ט] זוחלין והוו להו מקוה ואמרינן דאין מקוה מטהר בזוחלין כ"א באשבורן דתנן במסכת מקוואות (פ"ה מ"ה) הזוחלין כמעיין והנוטפין כמקוה ותניא בת"כ יכול מילא מים על כתיפו ועשאו מקוה בתחילה יהא טהור תלמוד לומר מעיין מה מעיין בידי שמים אף מקוה בידי שמים אי מה מעיין מטהר בזוחלין אף מקוה מטהר בזוחלין פי' אף בזוחלין וכ"ש באשבורן תלמוד לומר אך מעיין מעיין מטהר בזוחלין ומקוה באשבורן ומהו אשבורן דקוו וקיימי ויש מפרשים שלא היה רוצה להטבילן בהן משום דהוו להו ספק זבות וזב וזבה טעונים מים חיים ושמא ירבו הנוטפין והוו להו מכונסין ולא נהירא חדא דמ"ט עביד להו מקוואות והא בעינן מים חיים ועוד (דבת"כ) [דבתוספתא פ"ג דזבים] קאמר תומר בזב מבזבה שהזב טעון מים חיים והזבה אינה טעונה מים חיים וא"ת ולשמואל דאמר אין המים מטהרין בזוחלין אלא פרת ביומי תשרי זב דבעי מים חיים איך יטבול ביומי ניסן וי"ל במעיין מכוסה שאין מי גשמים יורדין בתוכו וא"ת אמאי חיישינן שמא ירבו הנוטפים לימא קמא קמא בטיל כדאמר בפ"ה דמסכת ע"ז (דף עג.) המערה יין נסך לבור אפילו כל היום כולו כשר דאמרינן קמא קמא בטיל וי"ל דלא מהני טעמא דקמא קמא בטיל כיון שהאיסור רבה מכשיעור[י] והיא דיין נסך דקאמר קמא קמא בטיל היינו קודם שרבה האיסור עד כדי נתינת טעם בהיתר: דאמר שמואל נהרא מכיפיה מיתבריך. פי' ממקומו[כ] ומסלעו סלע מתרגם כיפיה מנביעתו מיתברך ולא ממי גשמים וא"ת והא קא חזינן שמחמת הגשמים הם גדילים וי"ל כדאמר במסכת תענית (דף כה:) שאין לך טפח יורד מלמעלה שאין טפחיים עולים כנגדו מלמטה ואור"ת דהילכתא כוותיה דשמואל ומייתי ראיה מפרק בתרא דבכורות (דף נה:) דתניא רבי מאיר אומר לא פרת שמו אלא יובל שמו ולמה נקרא שמו פרת שמימיו פרין ורבין ולאו דוקא נקט פרת דה"ה לכל נהרות והא דנקט פרת משום שהוא גדול מכל נהרות ולפי שהוא מא"י וקאמר התם מסייע ליה לשמואל דאמר נהרא מכיפיה מיתבריך ועל זה אנו סומכין לטבול בנהרות אפילו אם גדלו מאד: הקיטע יוצא בקב שלו. פ"ה[ל] קיטע שנקטעה רגלו עושה כמין דפוס רגל וחוקק בו מעט לשום ראש שוקו בתוכו ואינו [ס"א והוא[מ]] נסמך עליו ומש"ה יוצא בקב שלו דמנעל דידיה הוא ור' יוסי אוסר דלאו תכשיט הוא ואינו מנעל והוי משוי והקשה רבינו תם דבמסכת יומא (דף עח: ושם) משמע דלכ"ע מנעל הוא ואסור לנעול בו ביוה"כ ולענין שבת בהא הוא דפליגי דרבי יוסי גזר דילמא מיפסיק ואתי לאתויי ורבי מאיר לא גזר וי"ל דה"נ בהא פליגי דטעמא דר' יוסי דכיון דלא הוי של עור לא מיהדק ואיכא למיחש דילמא מיפסיק ואתי לאתויי אך קשה מהא דאמר בגמרא[ט] חלצה בסנדל כו' חליצתו כשרה ואמר שמואל ר"מ היא משמע דלר' יוסי חליצתו פסולה ואמאי כיון דמנעל הוא וי"ל דהאי נמי בהא תליא דכיון דלענין שבת גזר דילמא מיפסיק אינו ראוי להלך בו ודמי לקטן שהלך במנעל גדול דחליצתו פסולה כדאיתא בפ' מצות חליצה (יבמות קג.) משום דנעלו כתיב נעלו הראוי לו וא"ת היכי גזרי דילמא נפיל ואתי לאתויי הלא אין לו אלא רגל אחד ואי נפיל לא יזוז ממקומו ואומר ר"י דמיירי שנושא בידו מקל ועיקר הליכתו היא בסמיכת המקל והשתא אי נמי מיפסיק יוכל להלך מכאן יש להתיר למי שכווצו גידי שוקיו ללכת במקלו בשבת והרב פור"ת פי' דקיטע יש לו סמך שקושר בכרעו ומגיע לארץ והשוק כפופה לאחוריה וראש השוק במקום הרגל עושה לו קב (ד) להראות כמו שיש לו רגל ובהא פליגי ר' יוסי סבר כיון שאינו נסמך עליו אלא תלוי באויר חיישינן דילמא נפיל ור"מ לא חייש ולפי זה אין ראיה להתיר לקיטע לצאת במקלו אמנם יש להתיר מסיפא דמתניתין דאינו אוסר אלא סמוכות שלו לפי ששוקיו תלויין באויר ודילמא נפיל ואתי לאתויי (אבל הכסא) והספסלים[נ] שבידו אינו אוסר ואינהו הוו דומיא דמקל וק"ק לפי זה אמאי מטמא ליה רבא משום מדרס כיון שאינו נסמך עליו ושמא כשהוא יושב פעמים הוא נסמך עליו ולכך עושה לו בית קבול כתיתין שלא יוזק בקשר[ס] העץ כשהוא יושב:

סנדל

עין משפט נר מצוה

עד א ב מיי' פ"ט מהל' מקוואות הלכה יג סמג עשין רמח טוש"ע י"ד סי' רא סעיף ב:
עה ג ד מיי' פי"ט מהל' שבת הלכה יג סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' שג סעיף כב:
עו ה מיי' שם טוש"ע שם סעיף כג:

רבינו חננאל

לחברתה ולא הוה שביק להו דגנייז גבי הדדי סבר דלא לילפו גופא נוכראה (ואמר רב הונא נשים המסוללות זו בזו פסולות לכהונה). והוה עביד לבנתי' מקוה (ביום) [ביומי] ניסן ולא היה מניחן לטבול בפרת מפני שרוב מי פרת בניסן מי מטר הן כרב דאמר מטרא במערבא שהדא רבה פרת כלומר כיון שתראה כי רבו מי פרת עדות היא שהוגשמה ארץ המערב. וסבר אבוה דשמואל שמא ירבו נוטפין שהן מי גשמים הנוטפין מן הגגות ונעשו שאובין על מי הפרת שהן זוחלין כדתני במקוואות בפ' ה' הזוחלין כמעין והנוטפין כמקוה העיד ר' (יצחק) [צדוק] על הזוחלין שרבו על הנוטפין שמכשירין. ושאמר שמואל נהרא מכיפיה מתברך כלומר הנהר הגדול מן הסלע שיוצא ממנו משום נרבת מליאתו ולא ממי המטר פליגא על אבוה דשמואל ועל רב. ועוד דברי שמואל סותרין זה את זה בכאן אמר כי מי המטר אינם ממלאים הנהר אלא מכיפיה מיבריך ועוד אמר אין המים מטהרין בזוחלין אלא פרת ביומי תשרי בלבד מכלל דבשאר החדשים זולתי תשרי כנוטפין הם דגשמים רבו עליהן ומפצי ביומי תשרי היה מסתידו לבנותיו במפצי מפני בני אדם שעל הנהר וטובלת בפרת כי דברי הכל בתשרי זוחלין הן ולמה במפצי דלית להו טהרה במקוה: פורפת על האבן ועל האגוז ועל המטבע מע"ש. פי' נותנת אבן או אגוז או מטבע בקצה הסדין כמין קרס בלולאות שלא ישמט הסדין מעליה כדי שתהא מתעטפת באותו סדין ונותנת זה שעשאתו כמין קרס. נשים מדיות מנהגן לצאת בענין הזה פרופות. ובלבד שלא תפרוף בתחלה בשבת על המטבע. והנשים הערביות מנהגן לצאת רעלות ופי' רעלות בירושלמי בליכריאה והן כמו כסוי פנים כדכתיב (ישעיה ג) השרות והרעלות. וי"א זוג. ללמדך שבמקומות הללו כך היה מנהגם ומותר להם וכל אדם מותר בכך אלא שדברו חכמים בהווה: בעי אביי אשה מהו שתערים ותפרוף באגוז להוציא לבנה קטן בשבת ועלתה בתיקו: [מתני'] הקיטע יוצא בקב שלו דברי רבי מאיר ורבי

רב נסים גאון

קסבר שמא ירבו הנוטפין על הזוחלין. עיקר דילה בתורת כהנים אי מה מעין מטהר בזוחלין אף מקוה מטהר בזוחלין תלמוד לומר אך המעין מטהר בזוחלין והמקוה מטהר באשבורן. ובמסכת מקוואות (פרק ה משנה ה) הזוחלין כמעין והנוטפין כמקוה העיד רבי צדוק על הזוחלין שרבו על הנוטפין שהן כשרים. ותישתכח בפרק ז' דעדיות הנוטפין שרבו על הזוחלין אינן כשירים: תיבעי למאן דאמר (מדליקין) [מערימין] בדליקה תיבעי למאן דאמר אין מערימין. עיקר דיליה בפרק כל כתבי הקודש (דף קכ) דתנן לובש כל שהוא יכול ללבוש ועוטף כל מה שהוא יכול להתעטף רבי יוסי אומר י"ח כלי מכלל דתנא קמא סבר מותר ללבוש ולהציל אפילו יתר מי"ח כלי ואף על פי שהוא מערים בכך:

מהן והאי דאמרי' דנהר מתגדל ממי גשמים הוי פלוגתא אדשמואל [נדרים מ.]. כשיורד מטר בא"י מעיד עליו פרת בבבל שכל שהוא גדול בידוע שאע"פ שלא ירדו גשמים כאן ירדו גשמים בא"י ונפקא מינה שאסור לטבול בו לפי שאין מי גשמים הנוטפין מטהרין בזוחלין אלא באשבורן כלומר דקוו וקיימי כדתניא בספרי אי מה מעיין מטהר בזוחלין אף מקוה מטהר בזוחלין ת"ל אך מעין ובור מעיין מטהר בזוחלין ומקוה באשבורן הילכך כל היכא דליכא למיחש שמא רבו נוטפין על הזוחלין אסור והיינו כשהנהר גדול הרבה אבל אם היה הולך לאטו או שלא נתרבה אלא מעט דליכא לספוקי ברביית נוטפין שרי כדתניא בתוספתא העיד ר' אלעזר בר צדוק על הזוחלין שרבו על הנוטפין שהם כשרים [ר"ן שם]. [המשך בסוף המסכת]

מסורת הש"ס עם הוספות

א) נדרים מ: בכורות נה: ע"ש, ב) יומא עח: [יבמות קג:], ג) עיין יבמות נט., ד) שמיני פרשתא ט ה"א וה"ג, ה) [בתוספתא מגילה פ"א ותוספתא דזבים פ"ג], ו) מקואות פ"ה מ"ה, ז) [עי' רש"י ברכות נח: ד"ה קטע], ח) וע"ע תוס' בכורות מד: סד"ה לא, ט) לקמן סו ע"א.

הגהות הב"ח

(א) גמ' תיבעי למ"ד מערימין בדליקה תיבעי למ"ד אין מערימין בדליקה תיבעי: (ב) רש"י ד"ה וסבר שמא וכו' שניתוספו בנהר מי הגשמים: (ג) תוספות ד"ה סהדא וכו' מעיד בדבר שהוא: (ד) תוס' ד"ה הקיטע וכו' עושה לו קב כמין סנדל להראות כמו שיש:

הגהות וציונים

א] ברש"י ותוס' הגירסא שמא (וכ"ה בכת"י): ב] למאי דפסק הב"י סימן של"ד והר"ן דהתם מיירי לחצר המעורבת קשה לפרש הך סוגיא. ואין ענין כלל להך דהכא ואפלע"ד דכוונת הסוגיא למאי דפליגי בתוספתא פי"ד מצילין מפני הדליקה כו' יזמין ואח"כ יציל כו' ואין מערימין בכך רי"א מערימין. מהרב הג' ר' בנימין קארנגאלד זצ"ל (גליון) ועיין בספר ברכות שמים שהעיר שהם דברים בלתי מובנים: ג] צ"ל זבות וכ"ה בתוספות: ד] נדצ"ל כיפא: ה] עיין מהרש"א ועיין ברש"י בכורות נה ע"ב: ו] [צ"ל אבוה דשמואל] (גליון): ז] כן הגיהו המהרש"ל ומהר"ם ע"פ הגמרא שם: ח] רש"ל מקיים גירסא זו ועיין ביבמות עו ע"א: ט] נדצ"ל שהם: י] יש להוסיף מכשיעור ההיתר (בארות המים): כ] נדצ"ל ממקורו וכו' כיפא: ל] עי' רש"י שעל הרי"ף: מ] עיין מהרש"א: נ] המהרש"ל מוחק תיבת "והספסלים" ומקיים הגירסא אבל הכסא וע"ע בבית יוסף או"ח סימן שא (עמ' רלו ד"ה גם בזה מהד' הדרת קודש) ובביאור הגר"א שם ס"ק מג ובהגהות והערות שם אות כג בבירור שיטת התוס' כאן: ס] צ"ל בקישורי העץ (חי' ר"מ בנעט):

ליקוטי רש"י

פסולות לכהונה. משום זונות [יבמות עו.]. מטרא במערבא סהדא רבה פרת. פרת יורד מא"י לבבל וכשהגשמים יורדין בא"י סהדא רבה הוי פרת בבבל שירדו גשמים במערבא לפי שגדל מחמת הגשמים [בכורות נה:]. כשנהר פרת גדול הוי עדות לגשמים שיורדין לא"י דא"י גבוה מכל הארצות ובאין גשמים ונופלין בפרת ומתגדל

ור' יוסי אוסר. דלמא מכשיר הוא: ואם יש לו בית קבול כתיתין. שנתקק בו כדי קיטול כתיתין של בגדים רכין ומוכן להניח רגש שוקו עליהן. **טמא.** מקבל טומאת מגע אבל אם אין לו אלא בית קטול רגש שוקו ואינו מניח שם כתיתין לאו בית קטול לטומאה (ג) והוה ליה כפשוטי כלי עץ ודומיא דשק בעינן) שקטול שלו עשוי לטלטל על ידו מה שנותנין לתוכו מאבל שוקו אינו מיטלטל ע"ג הכלי: **סמוכות שלו.** סמוכות של קיטע יש קיטע בשמי רגליו מהלך על שוקיו ועל אלכוטיתיו ועושה סמוכות של עור לשוקיו: **טמאין מדרס.** אם זב הוא דהא לטמיכת גופו עביד ומדרס הזב עושה[ד] אב הטומאה: **ויוצאין בהן בשבת.** דמכשיר לדיה הוא: **ונכנסין בהן לעזרה.** דלמע"ג דתנן (מכות דף ח.) לא יכנס אדם להר הבית במנעלו הני לאו מנעל נינהו דלאו בראש רגלו הן: **כמא.** יש קיטע שיבשו וכוולו גידי שוקיו ואפי' על אלכוטיתיו אינו יכול לילך ועושין כמין כסא נמוך ויושב עליו וכשהוא מהלך נסמך על ידיו בספסלים קטנים ועוקר גופו מן האדמה ונדחף לפניו ומזיז ונח על אחוריו והכסא קשור לו מאחוריו: **סמוכות.** של אותו קיטע עושה לה סמוכות של עור או של עץ לרגלי שוקיו או רגליו התחיין וכשהוא נשען על ידיו ועוקר עצמו נשען גם על רגליו קלת: **ואין יוצאין בהן בשבת.** רבותינו אומרים מפני שאינם צריכין לו כל כך ולא נהירא לי[ה] דטעמא ואיכא למימר דאידי דאלו ולא מנחי אחרעא דמנין דמשתלפי: **ואין נכנסין בהן בעזרה.** דמנעל נינהו: **לוקטמין.** מלמשק"ל נעשין לשמוק להבעית תיבוקות טהורים. מלקבל טומאה דאינו לא כלי תשמיש ולא מכשיר: **גמ'** היכי תנן. הקיטע יולא ורבי יוסי אוסר או אין הקיטע יולא ורבי יוסי מתיר: **בר שירא.** חדר קטן של בית המדרש: **סמך סמך.** ר' יוסי אוסר שתי תיבות שיש בהן סמך סמך זו אצל זו: **או של שמאל בימין.** סנדל של שמאל נעל בימין ומנלה דאילנה בימין הוא דגמר רגל רגל ממגורע[ו]: **מאן תנא.** דסנדל של עץ חשיב נעלו: **סנדל של סיידין.** מוכרי סיד וכשמתעסקין בו נועלין אותו ושל עץ הוא מפני שהסיד שורף את העור: **ואמר רב הונא גרסי':** מאן הודו לו ר' מאיר. דאמר הקיטע יולא בקב אלו: **ור' יוחנן בן נורי מטהר.** דלאו אורחא לעשות מקש אלא מקנים ומנעל נמי לאו אורחיה מעץ אלא מעור זה לשון רבותי. ולי נראה סנדל של סיידין של קש הוא ור' יוחנן בן נורי מטהר בכלי קש דלאו עץ נינהו ור' עקיבא כעץ חשיב להו דקשין הן: **קש.** זנבות השבלים: **ואין טמא מדרס.** דלא מסתמיך עליה הא דנקט טומאת מת ה"ה לכל טומאה מגע אלא משום דאמר אין טמא מדרס שהוא אב הטומאה נקט נמי טומאת מת והכי קאמר נעשה אב הטומאה ע"י מת דכלי עץ שיש לו בית קבול הוא ומקבל כל טומאת מגע ואהל ועל ידי כל הטומאות הוא נעשה ראשון ועל ידי מת שהוא אבי אבות הטומאה נעשה אב הטומאה ואין נעשה אב הטומאה ע"י מדרס דקסבר לאו לטמיכה עבידי אלא לנכשיב ואומרים לו עמוד ונעשה מלאכתו[ז]: **עגלה** של קטן. לנתק בה ולטלטלו עליה: **טמאה מדרס.** הואיל ופעמים שיושב עליה והלי נמי זימנין דמסתמיך עליה: **טהור מכלום.** לא מדרס ולא שאר טומאה לא מטומאת מדרס משום דלאו לטמיכה עביד שעל רגלו מהלך ואע"ג דמסתמיך עליה לפרקים ושאר טומאה נמי לא דפשוטי כלי עץ הוא אלמא אע"ג דזימנין דמסתמיך עליה הואיל ועיקר עשייתה אינה לכך אינה טומאה מדרס ואין לומר משום דפשוטו הוא יהא טהור ממדרס דלא הוזכרה טהרת פשוטי כלי עץ אלא לטומאת מגע[ח] ואהל דטעמא משום דאיתקש לשק הוא וגבי מת ושרצים הוא היקישא[ט]: לתרוצי

סנדל של סיידין. פ"ה מוכרי הסיד וכשמתעסקין בסיד נועלין אותו ושל עץ הוא מפני שהסיד שורף את העור זה לשון רשב"ם ול"נ סנדל סיידין של קש הוא וכפי' זה נראה דהכי תניא בתוספתא[כ] סנדל של קש ר' עקיבא מטמא כו':

טמא מדרס ולא הודו לו. ות"ת ואמאי לא הודו לו מכופת אחר שיחדו לישיבה דקיי"ל[ל] דטמא מדרס דגבי מדרס לא בעינן דומיא דשק[מ] דכל דבר המיוחד למדרס טמא מדרס וי"ל דלגשון שפירש רש"י של קש הוא ויתא דכיון דלאו בר קיימא הוא אינו טמא ולא דמי לכופת אחר שהוא בר קיימא והכי אשכחן במשניות[נ] דקתני גבי הלנון והאגוז וירמון שחקקום תיבוקות למוד בהן עפר שמקבלין טומאה ואילו גבי לפת ותמרוג שחקקו קתני[ס] שאינן מקבלין טומאה לפי שאינן מתקיימין ולגשון שפירש שסנדל הוי של עץ קשה שהרי לאוי הוא להתקיים כיון שהוא של עץ ושמא י"ל דהיינו טעמא דמטהר סנדל דלא חשיב עביד להילוכא מה שמטייל בו הואיל ואין רגילות לעשות מנעל להילוך כמותו לכוותה כשפופרת כיון שאין רגילות לעשותה מקנים לא חשיבה כלי ולא דמי לכופה ארגילות לעשות לישיבה כמותה: **כוורת** הקש ושפופרת של קנים ר"ע מטמא. ואם תאמר והיכי מטמא (לענין טומא מת[פ]) כיון דלא חזי לישיבה לא מטמא מדרס ולענין טומאת מת הא לא כתיב בפרשה אלא כלי עץ ועור ובגד ושק[צ] וי"ל דקש נמי חשיב של עץ כדאמר (ברכות דף מ.) פרי שאכל אדם הראשון חטה היתה לי נמי הך טומאה דרבנן היא: **ורבי** יוחנן[ק] מטהר. לפירוש אחרון שפי' בקונטרס דסנדל של קש הוא אדמי שפיל כוורת לסנדל של סיידין ולאיתי פירושא שפי' דסנדל של עץ הוא ל"ל דמייתי הכי דכי היכי דר' יוחנן מטהר בכוורת של קש לפי שאין רגילות לעשותה מקש הכי נמי בסנדל של סיידין לפי שאין רגילות לעשות מנעל של עץ מטהר: **והא** לאו להילוכא עביד. הקשה הר"ר אליעזר ממיץ לרשב"ם[ר] מאי פריך והלא כשעת מלאכתו הוא מהלך בו ולכך הוא נעשה ומיהו לו דסנדל של סיידין לאו לנעול עשוי אלא אחד מכלי אומנותו של סיידין הוא ועשוי כעין סנדל ויכול לתת רגלו בתוכו לנעולו אך אין עשוי רק לטוח בו את הבית ופעמים שטוחל בו ומטייל בו עד שיגיע לביתו ולהכי פריך והא לאו להילוכא כו' ור"י פירש הואיל ואין עשוי כלל לנעילה רק לשמור מנעלו אלא ישרפו בסיד לאו להילוכא עביד ומכל מקום משמי לו שכן הסייד כו':

רבא אמר אף טמא טומאת מדרס. פי' הרב פור"ת הא דלא קתני כדקתני בסיפא משום דהוה משמע אבל אם אין לו בית קיבול כתיתין טמא מדרס מן המדרס אבל טמא טומאת מת ולא היא דהא פשוטי כלי עץ הוא והכי תנא טמא שמאת דנכה"ג טמא הא אין לו בית קיבול כתיתין טהור לגמרי וא"ת למה לי בית קיבול כתיתין °תיפוק ליה דכל הטמא מדרס טמא טומאת מת[ש] וי"ל דבית קיבול כתיתין עושין[ת] אותו ראוי למדרס:

עגלה של קטן. פ"ה עגלה שהקטן יושב עליה ול"נ דא"כ מאי קמ"ל פשיטא דאין לך מיוחד למדרס גדול מזה לכך נ"ל דהיינו עגלה שעושין לקטן להתלמד להלך טמאה מדרס דנשען עליה: קישורי

עז א מי' פי"ט מהל' שבת הלכה טו סמג לאוין קה עוש"ע ס"ש סימן שמ סעיף טו:
עח ב שם סעיף טז:
עט ג מי' פכ"ה מהל' כלים הלכה יח:
פ ד ה שם הלכה יט:
פא ז שם הלכה טז:
פב ז שם הלכה יז:

רבינו חננאל

ורבי יוסי אוסר. וכדאוקמוה ה) ומחתי בה סימנא סמך סמך כלומר ר' יוסי אוסר (סבר) [דס"ש סברי] הקב של קיטע (אינו) חשוב כסנדל ואסור לצאת בו ביוה"כ. **והיינו** טעמא דר' יוסי דאסר בשבת גזרה דלמא משתמיט ואתי לאחויי ד' אמות ברה"ר (כר) ושמואל נמי ורב יוסף (לענינו הגי' רב הונא) הדרו ואוקמוה למתני' הקטע יצא דברי ר"מ: **סנדל** של סיידין. פי' הסייד כשהוא סד קוקעית הבית בסיד נועל סנדלו של עץ ברגלו כדי שלא יהא הסיד אוכל ברגלו. **בית קבול** כתיתין. פי' חקוק בתוך הקב חקיקה להיות

חשק שלמה
על רבינו חננאל

ה) הוסא נמ"ז כשם רבינו:

רב נסים גאון

סמיכות שלו אין נכנסין בהן לעזרה. מחמת מה שנאמרה בפ' הרואה מקום במסכת ברכות (דף נד) ולא יכנס בה להר הבית במקל

הגהות וציונים

א) [במשנה שבמשניות איתי' **אנקטמין** ובערוך כתב כדהכא] (גליון): **ב)** צ"ל **ואמר** (מהרש"ל (דפו"ר), יעב"ץ, ע"פ רש"י): **ג)** [צ"ל **רב יוסף אמר**] (גליון): **ד)** [בפי"ז דכלים מי"ז תנן **מחצלת הקש ושפופרת הקש ר"ע מטמא ור"י בן נורי מטהר** וע"ש בפי' הר"ש ד"ה ר"ע ולכאורה נראה שצ"ל **דתניא** כוורת וכו'] (גליון): **ה)** צ"ל **נעשה** (וכ"ה בר"ן, רש"ש): **ו)** [כתי' **האי** טעמא: **ז)** בכת"י נוסף **אבל גבי מדרס לא הויא היקישא דאפילו אינו מטלטל מלא מטמא**: **ח)** בס"י ליתא (גליון). ובדפו"י איתא ולהלן נמחק תיבות "ולענין טומאת מת" וכ"ה במהרש"א ועיין מהר"ם: **ט)** בפסוק (פ' משטות לא, כ) לא כתיב "שק" אלא מעשה עזים, ושק כתיב בפרשת שמיני גבי שרצים אלא דס"ל להתוס' דמעשה עזים היינו שק, ועיין תוס' לקמן פד ע"א ד"ה מפץ (גנזי יוסף): **י)** יש להוסיף **בן נורי** (ב"ש): **כ)** צ"ל **לרשב"ם** (דפו"ר) וכ"ה בכת"י ונראה דצ"ל הר"ר אליעזר לרשב"ם ותיבת "ממיץ" נמחק כי הוא הראב"ן ולא ר"א ממי"ץ בעל המחבר ספר יראים (יד דוד): **ל)** נדצ"ל **עושה** (באה"מ):

הגהות הש"ס עם הוספות

ה) [שטושת דף מז.], **ב)** [שם], **ג)** ימנות קפ., **ד)** עדיות פ"ב מ"ח תוספתא דכלים ב"ב פ"ד [ע"ס], **ה)** שם, **ו)** מיה כג: תוספתא דכלים ב"ב פ"ד, **ז)** לקמן פג:, **ח)** יבמות קד., **ט)** לעיל נט., **י)** בבכורות לח., **כ)** כלים ב"ב פרק ד ה"ב, **ל)** [מולין קכט.], **מ)** [כלים פי"ז מט"ו], **נ)** תוספתא דכלים ב"מ פרק ז ה"ג (רש"ש), **ס)** [כלמיתא נדה מט.].

הגהות הב"ח

(ה) גמרא ומימנא סמך סמך. נ"ב עי' כפ' מ' כרים דף קי ע"א בתי"ס התוספו' בד"ה סיסמאי: **(ג)** רש"י ד"ה עמא מקבל וכו' לטומאה הוא והוה וכו' דדומיא דשק:

גליון הש"ם

גמ' **אמר רב יוסף מאן לא הודו לו.** ברמב"ן במלחמות רפ"ח דיומא גרס כאן **רבא אמר: רש"י ד"ה מטא וכו' אבל שוקו אינו מיטלטל.** עיין לקמן דף פא ע"א תוס' ד"ה תפי פוחמה: [מכת"י תוס' ד"ה **רבא** וכו' **וא"ת** וכו' **תיפוק ליה דכל הממא מדרס ממא טומאת מת.** ע' לעיל דף מד ע"ב תוס' ד"ה מוכני וכו']:

הגהות הגר"א

[א] גמ' והמניח. נ"ב **והתנן.** ממני' בעדיות: **[ב]** שם (כוורת של קש ושפופרת של קנים). תפ"מ ונ"ב **מחצלת** הקש ושפופרת הקש ועיין בפי"ז דכלים [מי"ז]:

ליקוטי רש"י

כתיתין. חמיכות דקות של מוכן ושור לן [יבמות קב:]. חמיכות בגדים קטנות שהם טוחות לו לשמוך שוקו עליהם. **טמא.** מקבל טומאה דלאו בשוטי כלי עץ הוא [יומא עח:]. **או של שמאל בימין חליצה כשרה.** שהחליצה בגמל ימיני ואם נעל בו סנדל שמאל ואגלה כשר [לקמן קיב:]. אבל אגלה של שמאל קתני בפיקרין (יבמות קז.) פלוגתא [יבמות קא.]. **מאן תנא.** סנדל של עץ דקתני המתי אגלתה כשרה מני. **רבי מאיר היא.** דאמר קב הקיטע נעל הוא לגמרי בשבת [שם קב:]. **עגלה** של קטן. שעושין לו לשמוך ויושב עליה ומטלטלין אותו עליה. **טמאה מדרס.** אם המיוחד זב נעשית העגלה אב הטומאה דמיוחדת לישיבה היא דהא סומך קטן עליה ממלאת שהיא מיוחדת לו לישיבה ואין מוזמרים לו עמוד ונעשה מלאכתו לאוי לא מיחדא לחבי לא הוה אב הטומאה דמתניתין יכול כפה אחה ושב עליה כו' (שבת נט.) [ביצה כב:].

לתרוצי סוגיא. לתקן פסיעותיו ולזקוף קומה מפני שרגליו ושוקיו רותתות ולא לסמיכת כל גופו: אני שונה אשה חולצת בהן. אלמא נעל קרינא ביה: חמרא דאכפא. חמור הנישא בכתפיים הליצנים עושין אותו ונראה כמי שרוכב עליו ובמקומנו נקרא אנדפיס"א: קישורי. אשקצ"ש שמהלכין בהם במקום טיט וקשיא לי נהי דטהורין מטומאת מגע דפשוטי כלי עץ נינהו אבל מן המדרס אמאי טהורין: פרמי. טלמוסא הנקשרת על הפרצוף להבעית הבנים קטנים: מתני' בקשרים. מפרש בגמרא: בזגין. איסקליט"ש של זהב לנוי: גמ' אדא מרי. כך שמו: קשרי פואה. גרנצ"א[ו] קושרים בקשרים ותולין בצואר לרפואה ולא ידעתי לאיזה חולי: מוקמי. מעמידין החולי שלא יגדל: ה'. קשרים: מסו. מתרפאין: נגרי. פסיעות: נפל פותא בבירא. נפל רפואת הפואה בבור דאין אדם נזהר בכל אלו: מאי איריא בנים. לרב יהודה פריך אי קישורין דמתני' לרפואת חולי נינהו מאי איריא בנים: געגועין. ברמור"ט מגעגע עליו ואינו יכול ליפרד ממנו ורפואה זו לא שייכא בנקבות שאין האב מחבבן כל כך מתחילתן שיהיו מגעגעין עליו: תפילין. שיד ימינו קושרתו לשמאלו וזהו סימן לגירסא: סכנתא. שמגעגע יותר מלאי: סחופי כסא. כוס שיש בו הבל כגון שעירו ממנו מים חמין וכופהו על הטיבור למי שחש במעיו ואוחז הכוס את הבשר ומושך אליו את המעיים ומושיבן במקומן: לסוך. בכפות ידיו ורגליו: דרב הונא מבי רב. כשהיה בא מבי רב שהוא רבו וכן רב מבי ר' חייא ור' חייא מבי רבי: מבסמי. שכורין שהיו משקין את התלמידים ואלו מפני שחשובין הן היו עושין להן דבר להפג את יינן: לגוייתא דידייהו. תוכי ידיהם דהיינו כף: דצייל. שהולך ונעשה צלול כל שעה מחום הבשר: שיעא דדנא. מגופת החבית: דציל האי שיעא. מחמת המים: ליחנק. מי שנפרקה חוליא של מפרקת צוארו (ג) ונופלת בגרונו תולין אותו בראשו שיהא צוארו נפשט ודומה לחניקה[י]: לפופי. לכורכו בבגדים וקושרו במגורה רחבה ומתיישבין פרקי אבריו שהן רכין ונשמטין בחבלי הלידה וקורין אינמלוטויי"ר בלע"ז: מתני בנים. שתי שמועות דאיירי בקטנים היה שונה בשם רבי (אבא[כ]) בר הונא משמיה דרב חמא בר גוריא: בן. חדא שמעתא דאיירי בקטן מתני בשמיה: תרווייהו. געגועין ולפופי: כל מנייני. כל לחישות ומפני שכופלין אותן יש ג' פעמים ויש יותר קרי להו מנייני: בשמא דאמא. פלוני בן פלונית: דמיפרשי. כל לחש שמפורש מניין כמה פעמים שיאמרו ויכפלו אותו: כדמפרשי. כופלין אותו כפי מניינו ולא מיפרשי בהם סתם כפילתן ארבעין וחד זימנין: אבן תקומה. אבן שנושאות אותה נשים עוברות שלא יפילו וקורין לה קוטאנ"א בלע"ז: במשקל. שום דבר ששקלוהו כנגדה:

ולא שהפילה. ולא תאמר שלא התירו לצאת בה אלא לאשה שעלולה להפיל עוברה שהפילה כבר עובר אחר: ולא שעיברה. שידוע לה שהיא מעוברת: והוא דאיכוון ותקל. שנמצא החפץ[ל] מאליו למשקל האבן ולא שחיסרו ממנו או הוסיפו עליו לכוונו: בת יומא. שאחזתו בכל יום: זוזא חיוורא. צרוף וחדש: למלחתא. למקום שריפת המים שעושין נגרים על שפת הים להמשיך מים לבריכות רחבות העשויות לכך וכשנתמלאו סותם החריצין והשמש שורף את המים שמלוחין הן ונעשה מלח: בחללא דבי צואר. תחת גרונו כנגד מפתחי חלוקו לשון רבינו הלוי: נירא ברקא. לינא[מ] של שער: פרשת דרכים. מקום ששני דרכים מתפרשים: שומשמנא גמלא. נמלה גדולה[נ]: דדרי מידי. שטוען כלום: לישקליה. לשומשמנא: בגובתא דנחשא. כמין קנה של נחשת: ולסתמייה באברא. יסתום פיה בעופרת: גושפנקי. חותמות ולאו דוקא שיתין נקט ולאו דוקא חותמות של צורה אלא סתימות הרבה זו על זו שטוח על העופרת וסוח זפת וסוח טיט: ולברזוליה. יטלטלנו: ולידדיה. ישאנו: ולימא ליה. לשומשמנא: טעונך עלי. מה שהיית נושא אשאנו: וטעונאי. החולי שלי: איניש אשכחיה ואיפסיק ביה. חולי כזה שזה[ס] עושה וכי אמר ליה טעונך עלי זהו חולי של חבירו: כוזא חדתא. כלי חרס קטן חדש: אוזפן. הלוני: וליהדריה ז' זימני ארישיה. יקיפנו סביבות ראשו: לאשתא

קישורי. פי' הקונטרס אשקצ"ש והקשה בקונטרס ור"י תירץ דכיון שאינם עשויים אלא ללכת דרך העברה בטיט [ס]אינו טמא מדרס ובערוך[ו] פירש דקישורי היינו אשקצ"ש שעושין הליצנים והן גבוהין מאד ואינן אלא לרקד עליהן ולא להילוך עבידי[ח]:

לתרוצי[א] סוגיא עבידא הכא לסמוך עילויה הוא דעבידא וסמיך עליה: (א) טמאין מדרס ואין יוצאין בהן בשבת ואין נכנסין בהן לעזרה: תני תנא קמיה דר' יוחנן נכנסין בהן לעזרה א"ל אני שונה אשה חולצת בו ואת אמרת נכנסין תני אין נכנסין בהן לעזרה: לוקטמין טהורה: מאי לוקטמין אמר ר' אבהו [א]חמרא דאכפא רבא[ב] בר פפא אמר [ב]קשירי בני רבא[ג] בר רב הונא אמר [ג]פרמי[ד]: **מתני'** הבנים יוצאין בקשרים ובני מלכים בזוגין[ה] וכל אדם אלא שדברו חכמים בהווה: **גמ'** מאי קשרים אמר אדא מרי אמר רב נחמן בר ברוך אמר רב אשי בר אבין אמר רב יהודה קשורי פואה אמר אביי [ו]אמרה לי אם תלתא מוקמי חמשה מסו שבעה אפילו לכשפים מעלי אמר רב אחא בר יעקב והוא דלא חזי ליה שמשא וסיהרא ולא חזי מיטרא ולא שמיע ליה קול ברזלא וקול תרנגולתא וקל ניגרי אמר רב נחמן בר יצחק [ז]נפל פותא בבירא מאי איריא בנים אפי' בנות נמי מאי איריא קטנים אפי' גדולים נמי אלא מאי קשרים כי הא דאמר אבין בר הונא א"ר חמא בר גוריא בן שיש (ב) געגועין על אביו נוטל רצועה ממנעל של ימין וקושר לו בשמאלו אמר רב נחמן בר יצחק וסימניך תפילין וחילופא סכנתא אמר[ו] אבין בר הונא אמר רב חמא בר גוריא [ד]סחופי כסא אטיבורי בשבתא שפיר דמי ואמר אבין בר הונא אמר רב חמא בר גוריא [ה]מותר לסוך שמן ומלח בשבת כי הא דרב הונא מבי רב ורב מבי ר' חייא ור' חייא מבי רבי כי הוו מיבסמי מייתי משחא ומילחא ושייפי להו לגוייתא דידייהו וגוייתא דכרעייהו ואמרי כי היכי דציל הא מישחא ליציל חמריה דפלניא בר פלניתא [ג] ואי לא מייתי שיעא דדנא ושרי ליה במיא ואמר כי היכי דליציל האי[ז] שיעא ליציל חמריה דפלניא בר פלניתא ואמר אבין בר הונא אמר רב חמא בר גוריא [ו]מותר לחנק בשבת ואמר אבין בר הונא אמר רב חמא בר גוריא [ז]לפופי[ח] ינוקא בשבתא שפיר דמי רב פפא מתני בנים רב זביד מתני בן רב פפא מתני בנים ותרווייהו[ט] מתני להו באבין בר הונא רב זביד מתני בן קמייתא מתני באבין בר הונא והאי מתני לה ברבה בר בר חנה דאמר [ז]רבה בר בר חנה לפופי ינוקא בשבתא שפיר דמי אמר אביי אמרה לי אם כל מנייני בשמא דאימא וכל קטרי בשמאלא ואמר אביי אמרה לי אם כל מנייני דמפרשי כדמפרשי ודלא מפרשי ארבעין וחד זימני [ט]ת"ר [ח]יוצאין באבן תקומה בשבת משום ר"מ אמרו [ט]אף במשקל אבן תקומה ולא שהפילה אלא שמא תפיל ולא שעיברה אלא שמא תתעבר ותפיל אמר רב יימר בר שלמיא משמיה דאביי והוא דאיכוון ואיתקל בעי אביי משקל דמשקל מאי תיקו ואמר אביי אמרה לי אם לאשתא בת יומא לישקול זוזא חיוורא וליזיל למלחתא וליתקול מתקליה מילחא ולצייריה בחללא דבי צואר בנירא ברקא ואי לא ליתוב אפרשת דרכים וכי חזי שומשמנא גמלא דדרי מידי לישקליה ולישדייה בגובתא דנחשא וליסתמיא באברא וליחתמי בשיתין גושפנקי ולברזוליה ולידדיה ולימא ליה טעונך עלי וטעונאי עלך אמר ליה רב אחא בריה דרב הונא לרב אשי ודילמא איניש אשכחיה ואיפסק ביה אלא לימא ליה טעונאי וטעונך עלך ואי לא לישקול כוזא חדתא וליזיל לנהרא ולימא ליה נהרא נהרא אוזפן כוזא דמיא לאורחא דאיקלע לי וליהדר שב זימני על רישיה ולשדיין לאחוריה ולימא ליה נהרא נהרא שקול מיא דיהבת לי דאורחא דאיקלע לי ביומיה אתא וביומיה אזל אמר רב הונא לאשתא

עין משפט נר מצוה

פג א ב ג מיי' פי"ט מהל' שבת הלכה טו סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סימן שא סעיף כ:
פד ד מיי' פכ"א מהל' שבת הל' לא סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' שכח סעיף מ וסעי' מג:
פה ה מיי' שם הל' כג טוש"ע שם סעי' מא:
פו ו ז מיי' פכ"א שם הלכה לא:
פז ח ט מיי' פי"ט שם הלכה יד סמג שם טוש"ע א"ח סימן שג סעיף כד:

רבינו חננאל

הכתיתין ומוגלא הזבה מרגלו זבין מתקבצין באותה החקיקה ולא יהו מצערין אותו בארכובותיו. אמר אביי טמא טומאת מת מפני שיש בו בית קבול והוי כלי. רבא אמר אף טמא מדרס כמו עגלה של קטן יוצאין בהן בשבת כי אינם (משא וכלים הם) [משתמטים]. תני תנא קמיה דרבי יוחנן נכנסין בהן לעזרה כלומר אינם סנדל כי אסור אדם ליכנס בסנדל בעזרה כדתנן (ברכות נד.) לא יכנס אדם להר הבית במקל ובמנעלו כו'. א"ל אני שונה אשה חולצת בסנדל של עץ ואתה שונה נכנסין. תני אין נכנסין: לוקטמין חמרא דאכפי גידם מי שידיו קצוצות עושין לו יד של עץ ונקרא חמרא דאכפי: פרמי. פי' פרמו יש מי שאומרים חתיכה של בגד שקושרין לזקנים (א) ששפתותיהן מתרפטות: קשרים קשרי פואה משום רפואה. בן שיש לו געגועין על אביו יש מי שאומרים כי כשיגדל עצב הבן במיתת אביו נוטל רצועה ממנעל אביו הימין וקושרה בשמאל הבן ואומרים שמשקיט לבו ואם יחליף אומרים שהוא סכנה וסימניך תפילין והן שעל היד השמאל. סחופי כסא אטיבורא. פי' אם בולט טיבורו של אדם בחוץ ממעיו או אם ניקב מניחין שם [כוס] קטן על טיבורו כדי שלא יבלוט ויתבקע ומניחין אותו עד שיתרפא. הא דשרו לבסימא לסוך מלח ושמן לכרעייהו פשוטה היא פי' לחנק פי' לפופי ינוקא. אבן תקומה. פי' אומרים כי יש אבן ידועה כשהיא תלויה על אשה הרה אינה מפלת וגם המשקל שכנגד אותו האבן מועלת ומותר לצאת בהן בשבת אבל

חשק שלמה על רבינו חננאל

א) עי' בגליון בשם הערוך וכ"ה בא"ז בשם רבינו:

רב נסים גאון

ובמנעלו: רב פפא מתני בנים תרווייהו. כלומר שהיה שונה הראשונה בן שיש לו געגועין על אביו וזו האחרת לפופי משום אבון בר הונא אמר רב חמא בר גוריא. והיה רב זביד שוה עמו בשמועה ראשונה בן שיש לו געגועין על אביו וחלוק עליו בשמועה שניה לפופי ינוקא והיה רב זביד אומרה משם רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן. ולפי שהיתה השמועה הראשונה בן שיש לו געגועין על אביו והשניה לפופי ינוקא ואמר על שניהם מתני בנים זה הוא פירושו. והוזקקתי לכותבו הנה מפני שראיתיו קשה לתלמידים וביארתיו כדי שיתגלה לכל:

סליק פרק במה אשה

מסורת הש"ס עם הוספות

א) [קידושין לא: וש"נ], ב) [ברכות ו.], ג) עיין רש"י לקמן קי: ד"ה ואי לא, ד) [לקמן קמז: ע"ש], ה) תוספתא ספ"ה (ועיי"ש בהגהות הגר"א), ו) עיין שביעית פ"ז מ"ב ולקמן פט: (הגר"ש מדעסויא) ועיין רש"י לקמן סח. סוף ד"ה למעוטי ומש"כ עליו בתוס' הרא"ש כאן, ז) [ערך אנקטמין], ח) [וע"ע תוספות מנחות לא. ד"ה שידה].

הגהות הב"ח

(א) גמ' כסא וסמוכות שלו טמאין מדרס: (ב) שם בן שיש לו געגועין: (ג) רש"י ד"ה ליחנק וכו' צוארו. נ"ב ס"א או נפלה לו ערלת הגרון ונופל בגרונו וכו':

גליון הש"ס

תוס' ד"ה קישורי וכו' אינו טמא מדרס. עיין מנחות דף לא ע"א תוספות ד"ה שידה:

הגהות וציונים

א] [תרגום של ובמישור ובתרצותא ועי' בערוך ערך תרץ] (גליון): ב] בד' פפד"מ רפרם וכ"ה ברי"ף (גליון): ג] צ"ל רבה (דברי נחמיה) וכ"ה ברי"ף ובר"ש ובערוך ערך פדאמי ובכת"י: ד] [פרמאי פי' חתיכה של בגד שקושרין לזקנים על פיהם למען ירים מפני ששפתותיהן מתרפטות ערוך ערך אנקטמין וע"ע בערוך ערך פרמא] (גליון): ה] נדצ"ל בזגין (ב"ש) וכ"ה ברש"י: ו] כת"י ואמר: ז] צ"ל דציל הא (מהרש"ל דפו"ר), וכ"ה ברש"י ועיין רש"ש): ח] [פי' שמחברין איבריו כמו ויחבר תרגומו ולפוף ערוך] (גליון) ועיין תוס' לקמן קכג ע"א ד"ה אסובי: ט] צ"ל תרוייהו וכ"ה ברש"י (רש"ש): י] בכת"י נוסף ומכנים איש או אשה האצבע עד הגרון בכח ומגביה החוליא למקומה: כ] [צ"ל אבין] (גליון): ל] צ"ל שנמצא החפץ מכוון מאליו (דברי נחמיה) וכ"ה ברש"י שברי"ף: מ] צ"ל ליצ"א (ב"ש): נ] בלשון ארמית אומר לכל דבר גדול גמלא. הרמב"ם בפי' המשנה כלאים פ"ג מ"ב (גליון): ס] חוליו בזה שהוא עושה (כת"י):

ליקוטי רש"י

סחופי כסא. כפיית הכלי [יבמות מז.]. לפופי. אינמליו"ן בלע"ז ולאו היינו אסוקי ינוקא דאמרן לעיל בפרק כל הכלים (קכג.) דהא שמעינן ליה לרב נחמן דאסר אלא לפופי בעלמא כמו שעושין במגורות ופסיקיאות [לקמן קכט:]. לפופי. אונמלוטי"א כמו שעושין לקטן שיתיישבו אבריו ולא יתעקם [שם קמז:]. אמרה לי אם. אומנתו היתה [כתובות לט:]. מלחתא. משרפות מים דמתרגמינן מרילי ימא (יהושע יא) שממשיך לתוכו מים מן הים והחמה שורפתן והן נעשין מלח ואותו חריץ קרי מילחתא [לקמן עג:]. על שפת הים חריצין עשויין שמי הים נכנסים בהן והחומה מייבשתן ועושין מלח והן משרפות מים האמורין במקרא (יהושע יא) ומתרגמינן מרילי ימא [כתובות עט:]. נירא ברקא. לינ"א של שיער בהמה [ע"ז כח:]. גובתא. קנה חלול [ברכות ו.].

הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה